

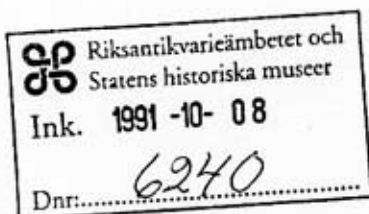

LÄNSSTYRELSEN
JÖNKÖPINGS LÄN

BESLUT

1991-09-30

221-526-89

Angående byggnadsminnesförklaring av byggnad på
fastigheten Brahe 10 i Gränna, Jönköpings kommun

LÄNSSTYRELSENS AVGÖRANDE

Länsstyrelsen förklarar enligt 3 kap 1 § lagen
(1988:950) om kulturminnen m m (KML) byggnaden på fas-
tigheten Brahe 10 i Gränna, Jönköpings kommun för bygg-
nadsminne.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § samma lag
följande skyddsföreskrifter.

1. Byggnaden får inte rivas, flyttas eller till sitt
yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Byggnaden skall underhållas så att den inte för-
faller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras
på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet
inte minskar.
3. Den till byggnaden hörande tomtens får inte ytter-
ligare bebyggas eller bli föremål för annan väsent-
lig förändring så att byggnadens utseende eller
karaktär förvanskas.

Enligt 3 kap 21 § samma lag gäller detta beslut ome-
delbart även om det överklagas.

BAKGRUND M M

Kulturnämnden i Jönköpings kommun väckte vid samman-
träde den 22 augusti 1984 frågan om byggnadsminnesför-
klaring av gatuhuset mot Brahegatan på fastigheten
Brahe 10 i Gränna.

Av utredningen framgår i huvudsak följande.

Den aktuella byggnaden är belägen vid Brahegatan i
Gränna och troligen uppförd på 1850-talet av riksdags-
mannen och vagnfabrikören Johan Granlund. Under åren
1889 - 1922 inrymdes stadens apotek i huset. Byggnaden
är uppförd i två våningar och timrad med foder i lock-
listpanel. Fasadens kulör är blekgul med vita detaljer.

O KME BESLUT AF9526

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro
551 86 Jönköping	Hamngatan 4	036-15 70 00 vx	036-12 15 58	3 51 76-7

Fönstren är av fyrluftstyp med högt sittande tvärpost och horisontell spröjs i nederbågarna. Fönsteröverstyckena mot gatan utgörs av frontoner och understyckena bärs upp av konsoler. Båda våningarnas fönster är lika stora, mot gårdssidan dock med enklare foder utan frontoner och konsoler. Under takfoten löper en gesims, på sidan mot gatan försedd med konsoler. Byggnadens fyra knutar utgörs av pilastrar med enklare bas och kapitäl. Huvudentrén mot gatan har dubbla pardörrar av spegeltyp med en stående rektangulär glasruta och därunder två speglar i höjd. Omfattningen kring entrén består av två pilastrar som bär upp ett rakt överstycke.

Sadeltaket är täckt med mörka tvåkupiga pannor och avslutat med ståndrännor. Skorstenen, av tegel och utan krön, är sentida och uppförd efter en brand i södra delen av vinden i slutet av 1960-talet. Vid detta tillfälle togs större delen bort av den skorstensstock som försörjde byggnadens södra del.

Byggnadens sockel är av sten och spritputsad. Den är högre mot Brahegatan på grund av tomtens höjdförhållanden. Källaren, som har mycket kraftiga väggar, är utgrävd till tre fjärdedelar av byggnadsytan. Två källardörrar, klädda med liggande pärlspont, vetter mot gatan. En stor avsmalnande stentrappa leder upp till huvudingången. Trappfundamentet är putsat i kvaderstensmönster och har två järnrörsledstänger fästade vid sidorna. På var sida om entrédörrarna har en bänk varit placerad. Båda är bevarade men endast den ena finns på plats. Till höger om mittpartiet är en flaggstång placerad på fasaden.

På gårdssidan av byggnaden finns en mindre utbyggnad inrymmande farstu. Dörrarna utgörs av sentida pardörrar. Ovanpå utbyggnaden finns en mindre balkong med sentida räcke av breda brädor. Första våningens köksfönster mot gården är i sen tid förskjutet mot norr varför panelen där utbytts mot en något annorlunda locklistpanel än i övrigt.

Interiören är högggradigt förändrad. Sålunda är av äldre fast inredning i princip endast olika spegeldörrar och en vit kakelugn bevarade. Flera rum har moderna parkettgolv.

På fastigheten finns ingen övrig bebyggelse. Byggnaderna på tomten öster om Brahe 10 - en gång samma fastighet - är av samma ålder som den aktuella byggnaden men mindre och enklare samt kraftigt ombyggda. Gårdsmiljön på Brahe 10 utgörs av gräsmatta med grusgångar samt två partier belagda med kullersten och ett parti med trätrall. Fastigheten avgränsas i norr och söder av träplank, i öster av plank och grannhus samt i väster av Brahegatan.

I byggnadens närmiljö finns bl a Gamla Gästgivaregården (Välviljan 4), Prästgården (stg 37, 38) och Hallska gården (Välviljan 6), som samtliga är byggnadsminnen. I närmiljön ingår även Gränna kyrka. Fastigheten gränsar i söder till modernare bebyggelse i ett och två plan.

Länsstyrelsen har den 19 februari 1991 upprättat förslag till skyddsföreskrifter, vilka godkänts av fastighetens ägare

Kommunstyrelsen i Jönköpings kommun har den 15 maj 1991 i yttrande över frågan om byggnadsminnesförklaring av byggnaden och över upprättat förslag till skyddsföreskrifter beslutat uttala att styrelsen inte har någon erinran mot en byggnadsminnesförklaring av byggnaden på fastigheten Brahe 10, Gränna.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING

Enligt 3 kap 1 § KML får en byggnad som är synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde eller som ingår i ett kulturhistoriskt synnerligen märkligt bebyggelseområde förklaras för byggnadsminne.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet har enligt 3 kap 10 § rätt till ersättning av staten om skyddsföreskrifter

1. utgör hinder för rivning av byggnad och skadan därav är betydande i förhållande till värdet av berörd del av fastigheten eller

2. på annat sätt innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten.

Medför skyddsföreskrifter att synnerligt men uppkommer vid användning av fastigheten, är staten skyldig att lösa fastigheten om ägaren begär det.

Byggnaden på fastigheten Brahe 10 är exteriört mycket välbevarad sedan byggnadstiden vid 1800-talets mitt, en tid av tillväxt med högre och mer påkostade hus som följd. Byggnadens panelariktitektur är mycket estetisk och tidstypisk och har ett stort kulturhistoriskt värde. Byggnadens interiör är däremot kraftigt förändrad och har därför inget större kulturhistoriskt värde.

Enligt länsstyrelsens bedömning kan byggnaden i sig inte anses ha sådant kulturhistoriskt värde som anges i 3 kap 1 § KML.

Gatuavsnittet av Brahegatan kring den aktuella byggnaden får emellertid anses utgöra en väl sammanhållen miljö med flera intressanta byggnader koncentrerade

till en värdefull enhet. Denna miljö får anses utgöra en av de mest betydelsefulla miljöerna i det område - Gränna och Uppgränna - som av riksantikvarieämbetet förklarats för riksintresse för kulturminnesvården (område nr 78).

Enligt länsstyrelsen har bebyggelsen i denna miljö ett så stort kulturhistoriskt värde att den får anses som synnerligen märklig. Länsstyrelsen finner därmed också att nu aktuell byggnad - såsom ingående i denna miljö - bör förklaras för byggnadsminne.

Länsstyrelsen bedömer att skyddsföreskrifterna ej skall medföra ersättningsskyldighet gentemot ägarna. Ej heller kan föreskrifterna anses medföra att synnerligt men uppkommer vid användningen av fastigheten.

ÖVRIGT

Länsstyrelsen lämnar i förkommande fall råd och anvisningar i fråga om underhållet av byggnaden.

Ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter får ske endast om det föreligger särskilda skäl för sådan ändring. Ansökan om ändring prövas av länsstyrelsen.

UPPLYSNING OM HUR LÄNSSTYRELSENS BESLUT KAN ÖVERKLAGAS

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten i Jönköping genom skrivelse till länsstyrelsen - se bilaga.

I den slutliga handläggningen av detta ärende i vilket länsråd Bo Landholm beslutat och byrådirektör Anders Franzén varit föredragande, har även avdelningsdirektör Karl Anton Anderson, länsassessor Torkel Fagerlund och länsantikvarie Per-Olof Ringquist deltagit.

Bo Landholm

Anders Franzén

Kopia till:
Riksantikvarieämbetet, 2 ex, delg kvitto

Länsmuseet
Jönköpings kommun, byggnadsnämnden + laga kraftbevis
"- , kommunstyrelsen, delg kv
Inskrivningsmyndigheten + laga kraftbevis
Kme